

в деспотичній системі, суржик тісно пов'язаний з брутальною лайкою. Це не тільки світоглядна і культурна убогість, а й соціальний цинізм його носіїв. Однак не кожна всяка перша-ліпша мовна помилка — це вже суржик.

4. Зупинити патологічне шкідництво, хворобливі мовно-культурні процеси денаціоналізації і соціальної деградації може лише мобілізація всіх інтелектуальних сил суспільства, що особливо важ-

ливо нині, коли державні структури усунулись від свого прямого обов'язку.

5. Ряд причин обумовив те, що центри міжособистісних і міжкультурних контактів переміщуються до Інтернету. Отже, першочергове завдання української інтелігенції — розширення в Інтернеті українського сегмента, що стане однією з важливих протидій свідомим русифікаторам.

Олександра СЕРБЕНСЬКА

Лідія Коць-Григорчук. Дипінті українських середньовічних ікон.— Львів: Вид-во „Літопис“, 2011.— 400 с.

Рецензована книжка — підсумок довголітньої і сумлінної наукової праці відомої української вченої, знавця чималої кількості мовознавчих і споріднених ділянок українознавства, проф. Лідії Михайлівни Коць-Григорчук. Видана вона солідно й бездоганно, навіть з естетичного погляду.

Лідія Коць-Григорчук — колишня студентка і вірна послідовниця відомого львівського мистецтвознавця Іларіона Свенціцького та близька співпрацівниця його доньки Віри, теж видатного мистецтвознавця, зокрема в ділянці сакрального мистецтва. Вона була вірною сподвижницею діяльності й особистою приятелькою вучниці Івана Франка, Зиновії, разом із якою починала свою наукову працю під опікою відомого філолога Лукії Гумецької. Лідія Михайлівна закріплювала пам'ять про проф. Івана Крип'якевича, Івана Ковалика, Всеволода Ганцова і ряд інших визначних постатей української науки, у численних згадках та розвідках.

Л. Коць-Григорчук відіграла визначну роль і в створенні „Атласу української мови“ (1988), особливо його другого тому, де опубліковано 86 її карт. Слід також відзначити, що Лідія Михайлівна була редактором цього тому, проте у зв'язку з репресіями її прізвище викреслено. Відомі теж численні інші наукові праці Коць-Григорчук із мовознавства.

У рецензованій книжці матеріял згрупований професійно й доцільно, із широким науковим апаратом (примітки, пояснення скорочень, іменний покажчик, бібліографія використаних джерел). До текстів доданий альбом світлин описуваних ікон та написів на них (з палеографічними опрацюваннями), незвичайно дбайливо викінчених і старанно анотованих.

Тема праці вимагала від автора глибоких і широких знань не лише з мовознавства із широким розгалуженням його спеціальностей, а й з історії нашого народу, його церков та взагалі духовного життя, а ще й мистецтвознавства, релігійних течій та проблем тогочасної України і суміжних земель.

Мабуть, і сама назва опрацьовуваного предмету „дипінті“ не надто звична. Такі написи на ста-

ровинних іконах тривалий час були поза увагою мистецтвознавців. Попри те, Л. Коць-Григорчук виявила джерело відомостей про наше середньовічне культурне образотворче життя, постаті творців та місця постання творів, а також про розвиток мови, письменства, навіть форм письма, вживаних на нашій землі. Дає, наприклад, теж новий, такий важливий підхід до предмета студій, можливості слідкування за ранніми процесами проникання української живої мови у прадавню церковнослов'янську. Автор підтверджує поширеність письменности тогочасної України (для кого ж були вміщені численні дипінті і на іконах сільських церков!?) і багато інших знахідок, цінних для пізнання наших духовних джерел давніх століть.

У книжці всі ці аспекти взяті до уваги на тлі описуваних тодішніх складних історичних культурних та релігійних відносин, що відбулося на ментальності, а тим самим і на творчості нашого народу, і тому вимагає точного наукового розгляду.

Довголітні студії автора, проваджені на основі розгляду написів на стародавніх іконах у численних львівських та інших, навіть закордонних музеях та церквах, давали їй можливість пізнання потрібних матеріялів студій „de visu“. Ці знахідки, підкріплені відомостями з доступних численних джерел, дали свої передбачені плоди. Ось у багатій бібліографії цього видання подані статті із українських, польських, російських, англійських джерел, а в бібліографіях при інших її виданнях (як-от „Лінгвістично-географічне дослідження українського діалектного простору“ видання Наукового товариства ім. Шевченка (Львів, 2002) також німецькі, білоруські, чеські, словацькі, французькі. Такі широкі горизонти знання давали авторові далекосяжні можливості порівнювати й узгоджувати різноманітні інформації, погляди та завершити ці здобутки добре обґрунтованими логічними висновками.

Автор вміло й переконливо полемізує із дотогочасними знавцями цієї широкої теми, наприклад, виводить початки українського друкарства від ді-

яльності маловідомого досі першодрукаря з України Степана Дропана майже на століття перед приходом Івана Федорова.

Точними науковими доказами заперечує Лідія Коць-Григорчук теорію польської дослідниці Яніни Клоєнської про „карпатський (національно точно невизначений) регіон“ тогочасного мистецтва. Автор рецензованої праці включає це поняття у територію чисто українського творчого процесу.

Така книжка, як „Дипінті українських середньовічних ікон“ в українській науці, зокрема при широкому й синтетичному підході автора до нової, багатогранної теми, це справді новина й знакова подія. Її поява — ще один вияв нашої глибинної сили духа, непропащої за ніяких обставин. Вона дає скріплення нашої самовпевненості у невичерпних життєвих, етично-релігійних та інтелектуальних енергіях і потенціях, закладених у генах нашого етносу.

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР

Лариса Купчинська. Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці: подарована колекція творів мистецтва XVIII—XX століть. Каталог.— Львів: Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника. Відділення „Палац мистецтв імені Тетяни та Омеляна Антоновичів“, 2011.— 316 с., 125 кол. іл.

Каталог „Українські меценати Іванна і Мар'ян Коці...“, що вийшов друком у ЛННБ України, претендує на видання для професійного дослідження української образотворчості XVIII—XX ст.

Праця Л. Купчинської вирізняється фаховим рівнем наукової атрибуції, культурною подачею та оформленням представленої матеріалу. У ній вичерпно розглянуто колекцію творів мистецтва XVIII—XX ст., які подарували ЛННБ України українські меценати Іванна та Мар'ян Коці. В такому повному форматі ця збірка представлена вперше.

Праця складається із трьох частин: перша — у вигляді передмови — „Видатний подвижник національної культури“, друга — за свідчує опис збірки творів (каталог), та об'ємний розділ — „Вибрана бібліографія“. Це загальноживана структура подачі матеріалу: вступна частина, біографічні довідки, якісно зроблені ілюстрації творів, великий розділ присвячений бібліографічним даним, що становлять основу теоретичної частини видання. Виділяємо як важливі матеріали у вигляді цитат про творчість художників і скульпторів, твори яких входять у пропоновану збірку.

Вступна частина присвячена меценатові, талановитій та непересячній особистості Мар'янові Коцю, пріоритет якого — всіма доступними засобами допомагати у справах, що пов'язані з українством. Це насамперед стосується громадської та видавничої діяльності, зокрема, йому належить ініціатива щодо підняття питання Голодомору в Україні на міждержавному рівні. Трагічним подіям історії українського народу 1921—1922, 1932—1933, 1946—1947 рр. присвячено низку видань: „Голод в Україні. 1946—1947 рр.: Документи і матеріали“, „Чорні жнива: Голод 1932—1933 років у Валківському та Коломийському р-нах Харківщини: (Документи, спогади, списки померлих)“, „Голодомори в Україні

1921—1923, 1932—1933, 1946—1947: Злочин проти народу“ та ін. Підтримуючи наукові дослідження геноциду українського народу, М. Коць друкував збірники міжнародних конференцій, які відбувалися і в Україні, і за її межами.

У видавничій діяльності М. Коця окрему вагомому рубрику займають видання, присвячені антології української музики: друкування музично-етнографічних збірників, нотних видань із українськими народними мелодіями, дослідження галицької професійної композиторської школи під назвою „Піонери музичного мистецтва в Галичині“

З. Лиська, наукові розвідки із рубрики — історії національної музики „Максим Березовський. Життя і творчість“ В. Витвицького, „Історія української музики“. Л. Корній, „Словник співаків України“ І. Лисенка та ін.

Мар'ян Коць був також видавцем і праць із образотворчого мистецтва: Соколюк Л. „Графіка Бойчуків“, Федорук О. „Микола Бутович: життя і творчість“.

Наприкінці 1990-х рр. М. Коць розпочав тісну співпрацю із Львівською науковою бібліотекою України ім. В. Стефаника. Його коштом здійснено реконструкцію будівлі на вул. Ковжуна, до бібліотеки подаровано 8500 примірників унікальних книжкових і періодичних видань

української діаспори, до фондів бібліотеки на постійне збереження передано мистецькі твори приватної колекції родини Коців. Це доволі велика колекція, яка представляє цікаву та різноманітну збірку, в яку увійшли імена відомих та малодосліджених українських художників XVIII—XX ст. Саме ця частина каталогу включає дослідницьку, наукову та популяризаційну працю Л. Купчинської.

В огляді колекції, яка зберігається у фондах бібліотеки, автор подає відомості про близько 70 художників і скульпторів. У колекції — твори

